

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Mrázovou, Ph.D. v právní věci

žalobkyně: **A. H.**
bytem

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované č. II ze dne 15. 5. 2017, č. j.,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně brojila svojí žalobou proti shora specifikovanému rozhodnutí žalované (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž byly zamítnuty námitky žalobkyně proti prvostupňovému rozhodnutí žalované č. II ze dne 17. 2. 2017, č. j. (dále jen „prvostupňové

rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím byla podle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPSZ“), uložena žalobkyni povinnost vrátit ČSSZ přeplatek na starobním důchodu ve výši 48 078 Kč, který vznikl za období od 1. 10. 2016 do 5. 3. 2017, a to do 8 dnů od právní moci správního rozhodnutí.

1. Žalobkyně v podané žalobě rovněž brojila proti rozhodnutí č. I žalované ze dne 15. 5. 2017, č. j., kterým byly zamítnuty námitky žalobkyně a potvrzeno prvostupňové rozhodnutí žalované č. I ze dne 17. 2. 2017, č. j. Uvedeným rozhodnutím byla žalobkyni zastavena od 6. 3. 2017 výplata starobního důchodu podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“). O žalobě směřující proti tomuto rozhodnutí bylo zdejším soudem rozhodnuto pod sp. zn. 34 Ad 6/2017.
2. Nyní přezkoumávané správní rozhodnutí vycházelo z toho, že žalobkyni byl rozhodnutím ČSSZ ze dne 19. 10. 2016, č. j., přiznán od 1. 10. 2016 starobní důchod před dosažením důchodového věku (předčasný starobní důchod) podle § 31 ZDP ve výši 9 205 Kč měsíčně. Podmínkou přiznání tohoto předčasného starobního důchodu bylo nejen ověření, že žalobkyně ještě nedosáhla důchodového věku, ale také to, že žalobkyně nebude až do dosažení důchodového věku vykonávat výdělečnou činnost.
3. Z evidenčního listu důchodového pojištění, vystaveného Úřadem práce ČR dne 7. 4. 2017 vyplynulo, že žalobkyně byla jako pěstounka účastna důchodového pojištění od 1. 10. 2016 do 31. 12. 2016 a její vyměřovací základ za uvedené období činil 96 000 Kč, protože tedy přesáhl rozhodný příjem za kalendářní měsíc ve smyslu § 6 odst. 2 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZNP“). Výše vyměřovacího základu pak odůvodnila závěr žalované o tom, že jde o výdělečnou činnost žalobkyně ve smyslu § 27 ve spojení s § 5 odst. 1 písm. k) ZDP, protože výplata předčasného starobního důchodu od 1. 10. 2016 žalobkyni nenáležela v souladu s § 37 odst. 2 ZDP. Pro uvedenou situaci platí § 118a odst. 2 ZOPSZ, z něhož vyplývá, že je-li občanu vyplácen starobní důchod a nebyly přitom splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu, má plátce důchodu vůči tomuto občanu nárok na vrácení těch vyplacených částek starobního důchodu, které nenáležely. Pro vznik odpovědnosti za přeplatek na dávce důchodového pojištění se podle posledně citovaného ustanovení vyžaduje existence protiprávního stavu, škodlivého následku a příčinné souvislosti mezi protiprávním stavem a škodlivým následkem. Protiprávním stavem byl shledán souběh výplaty předčasného starobního důchodu a příjmů z výkonu výdělečné činnosti. Škodlivým následkem pak byl vznik samotného přeplatku na důchodovém pojištění. Mezi protiprávním stavem a škodlivým následkem byla shledána příčinná souvislost. Odpovědnost žalobkyně za přeplatek je podle § 118a odst. 2 ZOPSZ objektivní a nezávisí na zavinění. Žalobkyni proto byla uložena povinnost vrátit ČSSZ zjištěný přeplatek na starobním důchodu.

II. Žaloba

4. Ve včas podané žalobě žalobkyně pouze uvedla, že s napadeným rozhodnutím nesouhlasí, předčasný starobní důchod jí byl přiznán na základě předložených a schválených dokladů. Žalobkyně nepochybila, proto nehodlá nic vracet.
5. Žalobkyně doplnila svoji žalobu na výzvu soudu podáním ze dne 17. 8. 2017 tak, že odměnu pěstouna nepovažuje za příjem, tj. výkon výdělečné činnosti podle § 27 ZDP. ČSSZ nezohlednila při vyměření předčasného starobního důchodu předložené podklady týkající se pěstounské péče o vnučku a důchod žalobkyni přiznala.
6. S ohledem na výše uvedené žalobkyně soudu navrhla, aby napadené rozhodnutí žalované zrušila a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované k žalobě

7. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě setrvala na své dosavadní argumentaci uvedené v napadeném rozhodnutí. Vyloučila také námitku žalobkyně, že odměna pěstouna není příjmem, a to s odkazem na § 5 odst. 1 a § 27 ZDP a dále § 47i zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů [dále jen „zákon o sociálně-právní ochraně dětí“]. V této souvislosti žalovaná také zopakovala, že pokud žalobkyně vykonávala výdělečnou činnost, výplata předčasného starobního důchodu jí nenáležela (§ 37 odst. 2 ZDP). Žalovaná rovněž odmítla poslední žalobní námitku, která se týkala nezohlednění podkladů týkajících se pěstounské péče. Žalovaná totiž vzala v úvahu výkon pěstounské péče žalobkyní, která byla doložena rozsudkem Okresního soudu Brno-venkov ze dne 11. 8. 2015. I tato doba pěstounské péče byla zhodnocena jako doba pojištění žalobkyně v osobním listě důchodového pojištění.
8. S ohledem na výše uvedené žalovaná soudu navrhla, aby žalobu zamítl jako nedůvodnou.

IV. Posouzení věci krajským soudem

9. Soud v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), bez nařízení jednání, přezkoumal v mezích žalobních bodů napadené rozhodnutí žalované, jakož i předcházející prvostupňové správní rozhodnutí, včetně řízení předcházejících jejich vydání, a shledal, vycházeje ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s.ř.s.), že **žaloba není důvodná**.
10. V nyní posuzované věci označila žalobkyně za sporný závěr žalované o tom, že odměna pěstouna je příjmem z výdělečné činnosti, jenž by zakládal její účast na pojištění. A dále žalobkyně zpochybnila postup žalované v tom, že nezohlednila jí předložené podklady týkající se vykonávané pěstounské péče a předčasný starobní důchod žalobkyni přiznala. Žalobkyně současně měla za to, že nijak nepochybila, před přiznáním důchodu veškeré doklady předložila, pročez nehodlá stanovený přeplatek vracet. Krajský soud uvedené argumentaci žalobkyně nemohl přisvědčit.

11. K žalobním tvrzením krajský soud nejprve ověřil skutková zjištění ze správního spisu. Z předložené spisové dokumentace vyplývá, že žalobkyně uplatnila dne 29. 8. 2016 žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku (ve smyslu § 31 odst. 1 ZDP). V pasáži věnované přehledu činností a náhradních dob od ukončení povinné školní docházky až do podání žádosti o důchod žalobkyně mj. uvedla, že od 18. 5. 2015 dosud vykonává pěstounskou péči o vnučku N. H., nar. V žádosti žalobkyně dále uvedla, že požaduje přiznání starobního důchodu od 1. 10. 2016, výdělečnou činnost skončí dne 30. 9. 2016, samostatná výdělečná činnost u ní nepřichází v úvahu, od přiznání důchodu nebude pracovat v cizině, ode dne, od něhož požaduje přiznání výplaty starobního důchodu, nebude vykonávat výdělečnou činnost, a nebude vykonávat samostatnou výdělečnou činnost.
12. Ve správním spise je dále založen rozsudek Okresního soudu Brno-venkov ze dne 11. 8. 2015, č. j. Nc 47/2015-14, 10 P a Nc 177/2015 (v právní moci dne 14. 9. 2015). Uvedený rozsudek předložila ke své žádosti žalobkyně a je z něj zřejmé, že nezletilá N. H. byla svěřena do pěstounské péče žalobkyně, přičemž matce ani otci nebylo stanoveno výživné a žalobkyni coby pěstounce byla uložena povinnost podávat zprávu o výkonu pěstounské péče. Ve spisové dokumentaci je ještě založeno Hlášení o zaměstnání poživatele předčasného starobního důchodu, které vyhotovil Úřad práce ČR, Krajská pobočka v Brně, kontaktní pracoviště Rosice, dne 27. 1. 2017 a potvrzuje se v něm, že žalobkyně vykonává zaměstnání zakládající jí účast na důchodovém pojištění od 18. 5. 2015. Z evidenčního listu důchodového zabezpečení vystaveného Úřadem práce ČR dne 7. 4. 2017 vyplynulo, že žalobkyně byla účastna důchodového pojištění od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2016 jako pěstoun s vyměřovacím základem 96 000 Kč.
13. Z výše citovaných podkladů, jenž tvoří součást správního spisu, bylo zjištěno, že žalobkyni byla v rozhodném období vyplácena odměna pěstouna, a to za současného přiznání (a vyplacení) předčasného starobního důchodu. Podle relevantní právní úpravy však toto není možné. Podle § 37 odst. 2 ZDP platí, že výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 31 ZDP, nenáleží do dosažení důchodového věku, pokud je vykonávána výdělečná činnost. Podle tohoto ustanovení by tedy žalobkyně neměla nárok na výplatu předčasného starobního důchodu podle § 31 ZDP, pokud by ještě vykonávala výdělečnou činnost (a to až do dosažení důchodového věku).
14. Podle § 27 ZDP se výdělečnou činností rozumí činnost osob uvedených v § 5 odst. 1 a v § 5 odst. 4 ZDP vykonávaná v rozsahu, který zakládá účast na pojištění.
15. Podle § 5 odst. 1 písm. k) ZDP jsou pojištění účastny při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně také osoby pečující o dítě a osoby, které jsou vedeny v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, je-li těmto osobám vyplácena odměna pěstouna podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí.
16. Podle § 47i odst. 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí má nárok na odměnu pěstouna osoba pečující a osoba v evidenci.

17. Podle § 47j odst. 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí činí výše odměny pěstouna za kalendářní měsíc, není-li dále stanoveno jinak, 12 000 Kč, je-li pečováno o 1 dítě.
18. Podle § 47j odst. 3 zákona o sociálně-právní ochraně dětí náleží odměna pěstouna podle odst. 1 písm. a) a b) osobě pečující nebo osobě v evidenci, která je rodičem nebo prarodičem otce nebo matky svěřeného dítěte, pouze v případech hodných zvláštního zřetele, zejména s ohledem na sociální a majetkové poměry osoby pečující nebo osoby v evidenci a jejich rodiny a s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu dítěte.
19. Podle § 47k zákona o sociálně-právní ochraně dětí se považuje odměna pěstouna pro účely zákonů upravujících daně z příjmů, pojistné na sociální zabezpečení a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění za příjem ze závislé činnosti.
20. Podle § 8 odst. 1 ZDP jsou osoby uvedené v § 5 odst. 1 písm. a) až d) a f) až t) a v § 5 odst. 4 účastny pojištění podle tohoto zákona, pokud jsou účastny nemocenského pojištění podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů).
21. V § 31 ZDP jsou upraveny podmínky pro nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku (předčasný starobní důchod).
22. Ze spisové dokumentace bylo zjištěno, že žalobkyni byl od 1. 10. 2016 rozhodnutím žalované přiznán starobní důchod před dosažením důchodového věku (předčasný starobní důchod podle § 31 ZDP ve výši 9 205 Kč).
23. Podle § 27 ve spojení s § 5 odst. 1 písm. k) ZDP se výdělečnou činností rozumí i odměna pěstouna vyplácená dle § 47i zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Ve smyslu citovaných ustanovení tak nelze přisvědčit námitce žalobkyně, že odměna pěstouna není příjmem z výkonu výdělečné činnosti.
24. Z obsahu správního spisu a z evidenčního listu důchodového pojištění ze dne 7. 4. 2017 dále vyplynulo, že žalobkyně je od 18. 5. 2015 pěstounkou a její příjem za rok 2016, včetně období od 1. 10. 2016 (přiznání předčasného starobního důchodu), činil 96 000 Kč. V souladu s § 27 ZDP ve spojení s § 5 odst. 1 písm. k) a § 8 odst. 1 ZDP byla dosažením příjmu v uvedené výši založena účast žalobkyně na důchodovém pojištění. U žalobkyně coby pojištěnce narozeného v období let 1936 až 1977 platí dle § 32 odst. 2 ZDP a přílohy k tomuto zákonu, že její důchodový věk činí 60 let a 8 měsíců (narodila se dne 25. 7. 1957 a vychovala 2 děti). Uvedeného důchodového věku žalobkyně dosáhla až dne 25. 3. 2018.
25. Žalobkyni byl přiznán starobní důchod před dosažením důchodového věku ve smyslu § 31 odst. 1 ZDP, přitom však podmínkou pro jeho vyplácení je skutečnost, že do dosažení důchodového věku (do 25. 3. 2018) žalobkyně nebude vykonávat výdělečnou činnost (§ 37 odst. 2 ZDP). V řízení však bylo prokázáno, že žalobkyně od 1. 10. 2016 (od 18. 5. 2015) vykonávala výdělečnou činnost a z tohoto titulu byla účastna důchodového pojištění jako pěstounka, přitom však šlo o období, kdy žalobkyně ještě nedosáhla důchodového věku.

26. Jestliže byl žalobkyni od 1. 10. 2016 přiznán starobní důchod podle § 31 ZDP a přitom jí byla současně vyplácena odměna pěstouna, která je považována za výdělečnou činnost, pak žalobkyni výplata předčasného starobního důchodu přiznaného podle § 31 ZDP nenáležela (§ 37 odst. 2 ZDP). Pročež byla jeho výplata napadeným rozhodnutím zastavena podle § 56 odst. 1 písm. a) ZDP. V souladu s posledně uvedeným ustanovením ve spojení s § 116 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, byla výplata starobního důchodu zastavena od 6. 3. 2017, tj. ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl důchod vyplacen.
27. Žalobkyně dále namítala, že žalovaná ve svém postupu jakkoliv nezohlednila předložené podklady týkající se pěstounské péče. K tomu krajský soud ze správního spisu zjistil, že v osobním listě důchodového pojištění, jenž je součástí rozhodnutí žalované o přiznání starobního důchodu žalobkyni podle § 31 ZDP, je chronologicky zobrazena doba pojištění, kterou žalobkyně získala v průběhu svého profesního života, a to včetně doby pěstounské péče, která byla řádně zhodnocena na podkladě doloženého rozsudku Okresního soudu Brno-venkov. Není tedy pravdou, že by žalovaná při posuzování splnění podmínek pro přiznání předčasného starobního důchodu a rozhodování o této žádosti nevzala v úvahu pěstounskou péči žalobkyně. Tato doba jí byla započtena. Žalobkyně však v žádosti o starobní důchod nikde neuvedla velmi podstatnou skutečnost, a to, že je jí vyplácena odměna pěstouna podle § 4a písm. b) a c) a § 47i zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Odměna pěstouna nemusí být vždy vyplácena. Naopak žalobkyně v žádosti uvedla, že požaduje přiznání starobního důchodu od 1. 10. 2016 s tím, že výdělečnou činnost skončí dne 30. 9. 2016. Současně v žádosti žalobkyně potvrdila, že u ní samostatná výdělečná činnost nepřichází v úvahu, od přiznání důchodu nebude pracovat v cizině, ode dne, od něhož požaduje přiznání výplaty starobního důchodu, nebude vykonávat výdělečnou činnost a nebude vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. Svoji pěstounskou péči vůči nezletilé vnučce sice doložila rozsudkem Okresního soudu Brno-venkov ze dne 11. 8. 2015, avšak z něho jakkoliv nevyplývalo, že by žalobkyni byla stanovena odměna pěstouna. Žalobkyně byla povinna informaci o odměně pěstouna uvést již při podání žádosti o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku. Informaci o tomto příjmu však nikde neuvedla.
28. Pro nyní přezkoumávané rozhodnutí o uložení povinnosti žalobkyni vrátit ČSSZ přeplatek na starobním důchodu v částce 48 078 Kč, který vznikl za období od 1. 10. 2016 do 5. 3. 2017, byla rozhodná právní úprava v § 118a odst. 2 ZOPSZ.
29. Pro situaci, kdy je osobě vyplácen starobní důchod a nebyly přitom splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu takového důchodu a nebyly přitom splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu, platí úprava uvedená v § 118a odst. 2 ZOPSZ, podle něhož má plátce důchodu vůči takové osobě nárok na vrácení těch vyplacených částek starobního důchodu, které osobě nenáležely.
30. Z ust. § 118a odst. 2 ZOPSZ vyplývá, že pro vznik odpovědnosti za přeplatek na dávce důchodového pojištění je vyžadována existence protiprávního stavu, škodlivého následku a příčinné souvislosti mezi protiprávním stavem a škodlivým následkem.

31. V posuzované věci byl protiprávním stavem právě souběh výplaty předčasného starobního důchodu do dosažení důchodového věku a příjem z výkonu výdělečné činnosti ve smyslu § 27 ZDP, což je ve smyslu § 37 odst. 2 ZDP nepřípustné. Škodlivý následek v tomto případě představuje vznik přeplatku na dávce důchodového pojištění ve výši 48 078 Kč, jenž je tvořen měsíčními splátkami předčasného starobního důchodu vyplacenými žalobkyni za období od 1. 10. 2016 do 5. 3. 2017. Mezi protiprávním stavem a zjištěným škodlivým následkem je příčinná souvislost. Pokud by totiž nedošlo k nezákonnému souběhu pobírání předčasného starobního důchodu a příjmu z výdělečné činnosti, nevznikl by na vypláceném důchodu předmětný přeplatek.
32. V souladu s recentní judikaturou správních soudů je odpovědnost za přeplatek na vypláceném starobním důchodu podle § 118a odst. 2 ZOPSZ objektivní a nezávisí na zavinění žalobkyně. Pro vznik její odpovědnosti za přeplatek postačuje, že žalobkyně coby poživatelka starobního důchodu přiznaného podle § 31 ZDP dosáhla příjmů ve výši odpovídající definici výdělečné činnosti, jak je formulována v ZDP (viz výklad shora).

V. Závěr a náklady řízení

33. Soud tedy shledal námitky žalobkyně neopodstatněnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí soud přihlížet z úřední povinnosti, zamítl žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s.ř.s.
34. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s.ř.s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně ve věci úspěch neměla (žaloba byla jako nedůvodná zamítnuta), a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný správní orgán, který by jinak jakožto úspěšný účastník řízení měl právo na náhradu nákladů řízení, nemá za žádných okolností právo na náhradu nákladů řízení ex lege (§ 60 odst. 2 s.ř.s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 20. prosince 2019

JUDr. Kateřina Mrázová, Ph.D., v. r.

samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
B. Z.